

Kempense geit

Fokprogramma goedgekeurd door het
Departement Landbouw en Visserij van de Vlaamse overheid

Doel

Instandhouding van lokaal ras

Eigenschappen

Herkomst Door selectie ontstaan uit de veelkleurige (maar overwegend witte) 'schaapskop-geit', een grofgebouwde geit afstammend van de Keltische Witte geit. Deze geit kwam voornamelijk voor in de provincies Antwerpen, Limburg en Brabant.

Eigenschappen

- gewicht: geit 40 - 50 kg, bok 40 - 60 kg.
- schofthoogte: geit 50 - 60 cm, bok 65 - 75 cm.
- melkgift: 700 liter.

Uiterlijk

- lage, gedrongen, geblokte geit (beduidend groter dan een dwerggeit).
- poten: kort, stevig, dik - staan wijd uiteen.
- brede borst en schoft - brede rug, enigzins afhangende buik.
- kop: kort en breed. Breed voorhoofd en breed uitstaande kaken - rechte neuslijn. Een sik is gewenst. Halsbelletjes zijn toegelaten.
- gehoornd - streven naar rechte horens bij de geit, rechte en achterwaarts gebogen horens zijn bij de bok toegelaten. Onthoornen is toegelaten.
- vacht: kort met langer haar op de ruglijn, borst en achterhand. Bij de bok is een bokkenpruik gewenst.
- kleur: wit, vlekken zijn niet toegelaten.

Status. Bedreigd.

Systeem van identificatie

De geiten zijn geïdentificeerd door middel van twee identieke oormerken. Voor lammeren geboren na 13 juni 2022 gebeurt de identificatie met één gewoon plastic oormerk en één elektronisch. Het gewone oormerk wordt in het rechteroor geplaatst, het elektronische oormerk in het linkeroor. De overheid erkent meerdere types van oormerken. Voor het merken van de dieren worden gewone **Couple 14** oormerken gebruikt voor het rechteroor en **Elite Couple (All-flex)** of **Orimark-Tagtronic (Metagam)** als elektronisch oormerk voor het linker oor. Bij bestelling levert Dierengezondheidszorg Vlaanderen per dier telkens een gewoon en een elektronisch oormerk. Oude oormerken in voorraad mogen nog gebruikt worden tot 13 juni 2023.

Voor dieren die uitgevoerd worden én geboren zijn na 1 januari 2010 is een elektronisch oormerk (twee types zijn erkend) verplicht. Via deze oormerken krijgt ieder stamboekdier een uniek nummer. Elk oormerknummer is opgebouwd als volgt:

BE + controlecijfer + 4 cijfers die voor stamboekfokkers het unieke stamboeklidnummer vormen + 4 cijfers die het diervolnummer vormen.

Stamboekfokkers krijgen dus een uniek lidnummer toegewezen dat voor het stamboek en bij DGZ (Dierengezondheidszorg Vlaanderen) gekoppeld is aan het beslagnummer.

De geldige oormerktypes zijn terug te vinden op de website van DGZ en dienen daar besteld te worden.

Stamboekvereniging Steunpunt Levend Erfgoed (SLE) vzw
WWW.SLE.BE - info@sle.be

Systeem voor registratie van afstamming

Steunpunt Levend Erfgoed vzw gebruikt de stamboeksoftware en servers van de firma FALCOO-automatisering, Brieveweg 79, 8340 Damme. Dieren die geïdentificeerd worden met oormerken waarin de vaste stamboekcode is opgenomen, kunnen door de fokker zelf worden geregistreerd in het stamboekprogramma. De fokker krijgt toegang tot het programma via unieke inloggegevens.

In de databank worden voor ieder stamboekdier volgende gegevens bijgehouden:

1. het ras
2. het stamboeknummer
3. het sanitelnummer
4. het geslacht
5. de geboortedatum
6. de naam (facultatief)
7. de worpgrootte
8. de vader
9. de moeder
10. het aantal worpen geboren uit dit dier
11. het aantal lammeren geboren uit dit dier

12. de sectie waarin het dier is geregistreerd: hoofdsectie of aanvullende sectie
13. de klasse waarin het dier geregistreerd is: geboorteboek of hoofdsectie
14. de fokker
15. de eigenaar

Zoötechnisch certificaten

Aan de hand van bovenstaande gegevens wordt het zoötechnisch certificaat (Europees model vastgelegd in fokkerijverordening) digitaal samengesteld.

Systeem voor registratie:

- In de databanken van SLE worden voor ieder dier bovenstaande diergegevens bijgehouden.
- Aangekochte dieren met officieel zoötechnisch certificaat uitgegeven door andere stamboekverenigingen en buitenlandse dieren, bijkomend vergezeld van een geldig gezondheidscertificaat worden ingeschreven in de databank van SLE met overname van de gegevens van de drie eerste generaties. Ze verschijnen op de dierlijst van het importerende beslag. Indien deze gegevens ontbreken kunnen alleen vrouwelijke dieren worden opgenomen in de hulpsectie van het stamboek.
- Met alle dieren geregistreerd in het geboorteboek kan gefokt worden.

Het stamboek is ingedeeld in een **hoofdsectie** en in **aanvullende secties**.

Alle lammeren die afstammen van een bok en een geit uit de hoofdsectie van het stamboek worden ingeschreven in de **hoofdsectie**. Deze lammeren zijn per definitie raszuiver.

De **aanvullende sectie** staat alleen open voor vrouwelijke dieren en is gebaseerd op het principe van de kruising in 3 generaties. Het vrouwelijke 'basis'-dier moet zekere kenmerken van het ras vertonen en kan slechts na keuring worden ingeschreven in de aanvullende afdeling als F1- of F2-dier, afhankelijk van het keuringsresultaat.

Vrouwelijk dier (F1) x Mannelijk dier ingeschreven in de hoofdsectie van het stamboek
>=> F2, minimum 50% raszuiver)

F2-vrouwelijk dier x Mannelijk dier ingeschreven in de hoofdsectie van het stamboek
(=> F3, minimum 75% raszuiver)

F3-vrouwelijk dier wordt ingeschreven in de hoofdsectie het stamboek
(=> min. 87,5% raszuiver)

Vrouwelijke afstammelingen van een vrouwelijk moederdier uit het hulpstamboek en een mannelijk vaderdier uit de hoofdafdeling, schuiven dus telkens een trapje hoger op. Ze kunnen dus opgewaardeerd worden en volgende predicaten krijgen F2 of F1 of Hoofdsectie.

In de hoofdsectie kunnen de dieren volgend predicaat krijgen:

- A. Gekeurd en goedgekeurd
  - B. Niet gekeurd
  - C. Afgekeurd omwille van afwijking van standaard
  - D. Afgekeurd omwille van erfelijke gebreken
- Iedere fokker is vrij om zijn stamboekregistratie op papier door te geven dan wel via het online registratieprogramma (FALCOO - SLE) van het stamboek. De fokker krijgt toegang tot zijn diergegevens via een unieke login en individueel paswoord. Per fokkerij-jaar kan de fokker één geboortelijst aanmaken en via een vast sjabloon de worpen ingeven. Op de geboortelijst verschijnen alle geiten van het beslag. Per fokgeit geeft de fokker door:
    - ▮ de vader van de te registreren lammeren (te selecteren uit bokken die opgenomen zijn in de databank om fouten in de nummers te vermijden),
    - ▮ de manier waarop de dracht tot stand kwam:
      - natuurlijke bronst gevolgd door natuurlijke dekking,
      - hormonaal geïnduceerde bronst
        - > gevolgd door natuurlijke dekking
        - > kunstmatige inseminatie
        - > embryotransplantatie
    - ▮ geboortedatum van de lammeren,
    - ▮ het aantal geboren lammeren, levend of doodgeboren,
    - ▮ het stamboeknummer van ieder levend lam,
    - ▮ het geslacht van ieder lam
    - ▮ eventueel een naam
    - ▮ het geboortegewicht van ieder lam (indien gewenst)
  - De fokker is zelf verantwoordelijk voor het correct doorgeven van de geboortegegevens van zijn lammeren.
  - Jaarlijks wordt steekproefsgewijs een afstammingscontrole uitgevoerd ter ondersteuning van de betrouwbaarheid van de doorgegeven geboortegegevens.

Selectie- en fokdoelstellingen

Het belangrijkste fokdoel bij de Kempense geit is het vergroten van de populatie zodat deze geit niet meer in de categorie 'kritisch bedreigd' thuishoort.

Kempense geiten lammeren op enkele uitzonderingen na probleemloos en zelfstandig af. Er moet over gewaakt worden dat deze belangrijke eigenschap niet verloren gaat.

Bij de hobbyhouders die dieren op een beperkte ruimte houden met weinig afwisseling van percelen merken we een gevoeligheid op voor coccidiose en maagdarmwormen. Ook met het oog op de steeds toenemende resistentie van maagdarmwormen tegen ontwormingsmiddelen wordt het belangrijk te gaan fokken naar minder gevoelige dieren.

VOLGENDE KEURINGSGEGEVENS (indien beschikbaar) WORDEN IN EEN APARTE DATABANK BIJGEHOUDEN:

Geiten worden thuis gekeurd, er wordt op exterieur gekeurd.

Voor de keuring wordt onderstaand model gebruikt.

Eigenaar		Stamboekcode	
geit		Kempense geit	
geslacht	geboortejaar	sanitelnr.	stamboeknr.
	Raskenmerken	Score	
bouw	geblokt, forser dan Vlaamse geit ongeveer even lang als hoog, rechte rug, geen te lange dieren	0 - 6	
borst	breed in vooraanzicht	0 - 3	
kop	relatief kort en breed	0 - 2	
extras kop	bokkenpruik gewenst bij bok sik, eventueel halsbelletjes	0 - 1	
horens	bij voorkeur gehoord symmetrie belangrijk	0 - 3	
gestalte	kleiner dan Saanen groter dan oud type dwerggeit	0 - 4	
poten	stevig, lengte poten is de helft van schofthoogte	0 - 3	
haarkleur en vacht	wit tot geelachtig wit wat ruig, niet te kort en glad	0 - 3	
opmerkingen	uitgesloten - niet goed - goed - zeer goed - uitzonderlijk		
0 - 25	erfelijk gebrek (0-13) (14-18) (19-22) (23-25)		

UITSLUITINGSFOUTEN

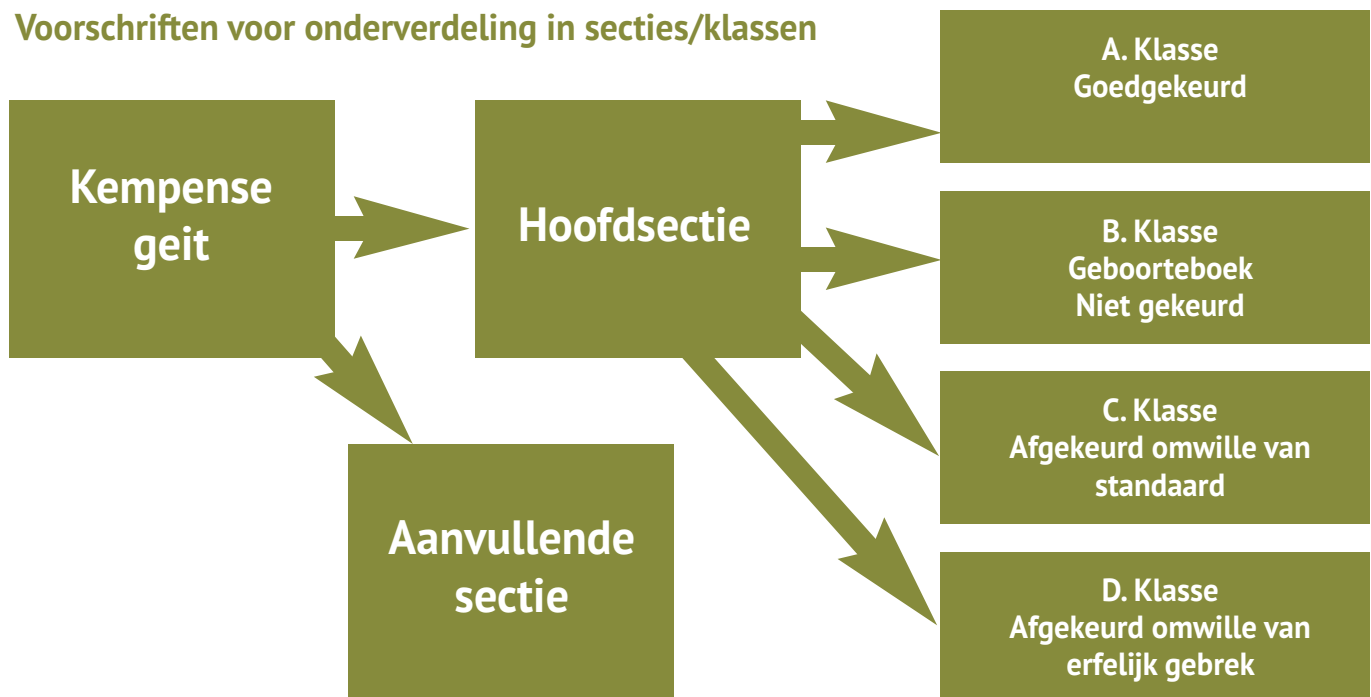
Cryptorchidie (ontbreken teelbal bij ram)	
Testikelhypoplasie / atrofie (abnormaal kleine of ongelijke teelballen)	
- Brachygnathie (ongelijke kaken) - Snoekbek (te lange onderkaak) - Varkensbek (te korte onderkaak)	
Abnormaal korte ledematen	
Uitgesproken O- of X-benen	

- De gezondheid van de dieren is van groot belang binnen de stamboekfokkerij. Fokkers worden geadviseerd om enkel dieren in te zetten met een probleemloze gezondheid die een minimum aan diergeneeskundige zorg vereisen en die geen zöotechnische gebreken vertonen. Bijzondere aandacht gaat naar de soliditeit van het beenwerk. De score voor beenwerk binnen de balk is hiervoor een goede graadmeter.
- Het vermijden van een te hoge inteeltgraad: het door het stamboek ter beschikking gestelde fokprogramma bevat een module 'bokkenadvies' waarbinnen de fokker de in de databank aanwezige bokken virtueel kan paren met de op het bedrijf aanwezige geiten. Het programma berekent de inteeltcoëfficiënt voor de ingevoerde paringen en geeft de fokker inzicht in de opbouw van de inteeltcoëfficiënt via de partiële inteeltcoëfficiënten per gemeenschappelijke voorouder en over de betrouwbaarheid van de gegevens via het CGE (complete generatie equivalent). De fokker kan op die manier onverantwoord hoge inteeltcoëfficiënten bij de lammeren vermijden.

Systemen voor genetische evaluatie

- Steekproefsgewijs wordt jaarlijks een **afstammingscontrole** uitgevoerd bij 0,4 % van de lammeren. Daartoe wordt bij een aantal trio's (lam, vader en moeder) een bloedstaal afgenomen en een DNA-analyse uitgevoerd. Dieren waarvan blijkt dat een foutieve afstamming staat geregistreerd, worden uit het stamboek verwijderd indien het bokkenlammeren betreft. Geitenlammeren kunnen nog worden opgenomen in de hulpsectie van het stamboek.

Voorschriften voor onderverdeling in secties/klassen

Klassen

- Klasse: **Geboorteboek**: alle binnen het stamboek geboren dieren worden geregistreerd in het geboorteboek en krijgen het predicaat:
  - Klasse A**: goedgekeurd
  - Klasse B**: niet gekeurd
  - Klasse C: afgekeurd voor de fok**: is de klasse bestemd voor de fenotypisch afgekeurde Kempense geiten.
  - Klasse D: afgekeurd voor de fok** omwille van genetische eigenschappen (erfelijke gebreken)
- Klasse A: **Goedgekeurde Kempense geit**: is de klasse bestemd voor de fenotypisch goedgekeurde Kempense geit die voldoen aan volgende voorwaarden:
  - geregistreerd zijn in het SLE-geboorteboek
  - of geïmporteerd Kempense geit uit een ander Europees Kempense geit stamboek
  - aangeboden voor stamboekkeuring en daarbij stamboekwaardig bevonden zijn (voldoen aan de rasstandaard en geen zoötechnische gebreken vertonen)
  - voor iedere Kempense geit wordt het genotype bijgehouden indien beschikbaar.

Aanvullende secties

Geiten die niet in aanmerking komen voor inschrijving in de hoofdsectie van het Kempense geit stamboek en die wel reglementair geïdentificeerd zijn en bij stamboekkeuring blijken te voldoen aan de eigenschappen en de minimale prestatievereisten zoals beschreven in het fokprogramma kunnen worden opgenomen in de aanvullende sectie van het Kempense geit stamboek als F1 of F2 (zie hoger).

Vrouwelijke afstammelingen van een vrouwelijk moederdier uit de hulpsectie van het stamboek en een mannelijk vaderdier uit de hoofdafdeling, schuiven dus telkens een trapje hoger op. Ze kunnen dus opgewarderd worden en kunnen volgende predikaten krijgen F2, F1 of Hoofdsectie.

Genetische defecten

Volgende zoötechnische gebreken maken de promotie van een dier van het geboorteboek of van de aanvullende sectie naar een hogere klasse van de hoofdsectie onmogelijk. De aanwezigheid van de afwijking wordt vermeld op het zoötechnisch certificaat en de dieren worden ondergebracht in de klasse 'D Afgekeurd voor de fok omwille van erfelijke gebreken':

- Varkensbek: een te korte onderkaak maakt de promotie van het geboorteboek naar een hogere klasse onmogelijk
- Snoekbek: een te korte bovenkaak maakt de promotie van het geboorteboek naar een hogere klasse onmogelijk
- Cryptorchidie (unilateraal en bilateraal): één of twee niet ingedaalde teelballen bij de ram maken de promotie van het geboorteboek naar een hogere klasse onmogelijk
- Microphthalmie: de afwezigheid van de ogen of de aanwezigheid van zeer kleine ogen leidt tot uitsluiting uit het stamboek van de lijders (blinde lammeren) en van de dragers (ouders)

Deze opsomming is niet limitatief. Andere hier niet vermelde afwijkingen kunnen ook relevant zijn om de promotie naar een hogere klasse niet toe te staan.

Uitbesteding van technische activiteiten aan derden:

- Wanneer SLE academisch onderzoek wenst te laten uitvoeren maakt zij gebruik van de diensten van de afdeling 'Dier en Mens' van het departement 'Biosystemen' van de Katholieke Universiteit Leuven
- Indien relevant kan SLE ook beroep doen op andere onderzoeksinstellingen.